

Hof Mensenrechten 5 april 2011, nr. 8687/08, Rahimi t. Griekenland.

Hof Mensenrechten 14 juni 2011, nr. 30812/07, Trévalec t. België.

¹ Naast de hieronder besproken arresten was er ook nog Hof Mensenrechten 29 maart 2011, nr. 50084/06, RTBF t. België, waarin een schending werd vastgesteld van art. 6 §, 1 EVRM (recht op toegang tot een rechter), wegens het excessief formalisme van het Hof van Cassatie bij het afwijzen van de voorziening van de verzoeker, en van art. 10 EVRM (de vrijheid van meningsuiting), omdat preventieve censuur (met name een door de kortgeding-rechter uitgesproken uitzendverbod van een televisieprogramma) enkel mogelijk is voor zover dit voorzien is door "een bijzonder strikt wettelijk kader".

² Hof Mensenrechten 21 januari 2011 (Grote Kamer), nr. 30696/09, M.S.S. t. België en Griekenland.

³ Zie bvb. Hof Mensenrechten 7 maart 2000 (onontv.), nr. 43844/98, T.I. t. het Verenigd Koninkrijk.

⁴ Hof Mensenrechten 5 februari 2002, nr. 51564/99, Ponka t. België.

⁵ Zie in dezelfde zin Hof Mensenrechten 5 april 2011, nr. 8687/08, Rahimi t. Griekenland.

⁶ Hof Mensenrechten 14 juni 2011, nr. 30812/07, Trévalec t. België.

⁷ Zie bvb. Hof Mensenrechten 20 december 2004 (Grote Kamer), nr. 50385/99, Makaratzis t. Griekenland.

⁸ Zie bvb. Hof Mensenrechten 27 september 1995 (Grote Kamer), nr. 18984/91, McCann e.a. t. het Verenigd Koninkrijk.

⁹ Hof Mensenrechten 24 mei 2007, nr. 50049/99, Da Luz Domingues Ferreira t. België.

¹⁰ Dit werd uiteindelijk bevestigd in Cass. 10 oktober 2007, nr. P.07.0733.F, dat nochtans dateert van na Da Luz Domingues Ferreira

¹¹ Hof Mensenrechten 24 maart 2011 (Grote Kamer), nr. 23458/02, Giuliani en Gaggio t. Italië.

¹² Hof Mensenrechten 25 augustus 2009, nr. 23458/02, Giuliani en Gaggio t. Italië.

MENSENRECHTEN / HUMAN RIGHTS (II)

Camerabewaking in opsluitingsplaatsen – De aanbeveling van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

H. Berkmoes ^a

^a Directeur-generaal, Dienst Enquêtes, Comité P, Brussel (corresp.: henri.berckmoes@vub.ac.be).

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna CBPL) leverde op 6 juli 2011 haar aanbeveling nr. 06/2011 af betreffende installatie en gebruik van bewakingscamera's in opsluitingsplaatsen (cellen en arrestantenlokalen) en andere plaatsen van het commissariaat¹.

De aanbeveling is een antwoord op de vragen die de CBPL regelmatig ontvangt met betrekking tot de wettelijkheid van de installatie van videobewaking in de cellen en andere ruimten (fouilleringsruimte, verhoorruimte, ...) van commissariaten en, in voorkomend geval, omtrent de maatregelen inzake bescherming van de privacy die in een dergelijke situatie moeten worden genomen.

De legitimiteit van dergelijke vragen volgt uit de verantwoordelijkheid die de politie draagt voor de veiligheid (in de ruime zin van het woord) van

de opgesloten persoon. Dit verantwoordelijkheidsprincipe is in duidelijke termen terug te vinden in de Aanbeveling Rec (2001) 10 aangenomen door het comité van de Ministers van de Raad van Europa van 19 september 2001 (Europese code inzake politie-ethiek)² alsmede in de, hierop geïnspireerde (Belgische) deontologische code van de politiediensten³. Ook de rechtspraak van het EHRM laat er geen twijfel over bestaan dat de zorg voor opgesloten personen de Staat toekomt middels zijn politieambtenaren⁴. Daarenboven laat ook het Vast Comité P niet na geregeld te rapporteren omtrent onderzoeken naar de omstandigheden waarin personen in doorgangscellen ('amigo's) worden opgesloten en daaromtrent aanbevelingen te formuleren, in casu het bepleiten van het gebruik van videobewaking zowel in het belang van de opgesloten persoon die zich nadien beklaagt over de omstandigheden van zijn opsluiting als in het belang van de politieambtenaren die zich moeten verdedigen tegen vermeende slechte behandeling⁵. Wat de regelgeving betreft stelt de CBPL vast dat de videobewaking van politiecellen voorzien, toegelaten en omkaderd wordt (op minimale doch duidelijke wijze) door het koninklijk besluit van 14 september 2007 betreffende de minimumnormen,

de inplanting en de aanwending van de door de politiediensten gebruikte opsluitingsplaatsen (het Cellenbesluit)⁶. Gelet op het bestaan van een specifieke rechtsnorm vallen deze plaatsen niet onder toepassing van de Camerawet⁷. Wel meent de CBPL dat voor deze aspecten van de videobewaking en de verwerking van de beelden die hierdoor worden gegenereerd en die *niet* geregeld worden door het Cellenbesluit de algemene regels van de privacywet van toepassing zijn.

Het standpunt van de Commissie is het volgende⁸:

- De Commissie erkent dat videobewaking in opsluitingsplaatsen bijdraagt tot het beschermen en waarborgen van het welzijn van de personen die van hun vrijheid beroofd zijn en bovendien bijdraagt tot een verbeterde eerbieding van de rechten van verdediging bedoeld in art. 6 M;
- De videobewaking is echter alleen denkbaar als een element dat toegevoegd wordt aan een geheel van maatregelen, zoals regelmatige fysieke controle van de opgesloten personen, een beleid ter voorkoming van zelfmoord, een efficiënt aangiftesysteem voor slachtoffers van ongeoorloofde handelingen, Dit sluit aan bij de tekst van artikel 10 Cellenbesluit *'In opsluitingsplaatsen mogen camera's de bewaking helpen verzekeren'*. Camera's als hulpmiddel dus, en zeker geen uitvlucht om te ontsnappen aan regelmatig menselijk toezicht op de opgesloten persoon;
- Het politiegebouw moet duidelijk aangeven dat er videobewaking is in de opsluitingsplaats. De CBPL dringt aan op de eerbiediging van de intimiteit van de opgesloten persoon⁹;
- De Commissie sluit zich aan bij een eerdere aanbeveling gedaan door het Comité P met name dat de opnames van de opsluiting volledig moeten blijven en bewaard worden gedurende een periode tijdens welke men binnen een redelijke termijn een klacht kan indienen. De Commissie beveelt een bewaringstermijn van drie maanden aan. Ze voorziet echter één uitzondering met name wanneer zich werkelijk een incident voordoet tijdens de opsluiting. In dat geval meent zij dat het proces-verbaal van het incident automatisch moet vergezeld zijn van de beelden betreffende de opsluiting. De bewaringstermijn zou volgens de commissie best in een reglementaire norm worden vastgelegd.

- De Commissie stelt ook dat gelet op artikel 16 WVP de politiediensten de nodige technische en organisatorische maatregelen moeten nemen om de interne toegang tot die beelden te beveiligen (uitsluitend toegang in geval van een klacht en door de bevoegde overheid, logging van de toegang, een beveiligd videobewakingsnetwerk. Ditzelfde artikel vereist nog dat er gebruik wordt gemaakt van technologieën die garant staan voor een beveiligde bewaring van de gegevens. Immers, zo stelt de CBPL moeten dergelijke technologieën inderdaad integer zijn zo niet zou de bewijswaarde van de beelden in twijfel kunnen getrokken worden.

De commissie beveelt aan dat de categorieën technische en organisatorische maatregelen die voortvloeien uit artikel 16 VP en die genomen worden om de integriteit van de beelden te waarborgen, ten minste opgenomen worden in een reglementaire norm waarbij de praktische en technologische details van deze maatregelen geregeld kunnen worden via een andere norm;

- Indien de politiediensten hun wens bevestigen om de beelden van de verschillende cellen permanent te vertonen op monitors, zouden zij een aantal strikte veiligheids- en toegangsmaatregelen moeten nemen: zo zou het onder meer absoluut noodzakelijk zijn dat het persoon (of een bepaalde categorie ervan) dat er toegang toe heeft duidelijk wordt bepaald in een *ad hoc* document; een algemene toegang tot de beelden zou volgens de Commissie moeten worden vermeden.
- Ook de registratie van geluidsopnamen van een opsluiting is de Commissie gunstig gezind omdat een opname volledig moet zijn en het geluid bijdraagt tot de waarheidsvinding.

Een heikel punt vormt de videobewaking van de fouilleringsruimte. In sommige commissariaten gebeurt de fouillering met videobewaking in een daartoe bestemd verhoorlokaal, teneinde zich te wapenen tegen elk latere onterechte klacht wegens vernederende of onmenselijke behandeling. Dergelijke ruimte is evenwel niet begrepen in het begrip 'opsluitingsplaatsen' en de Commissie meent dan ook dat de installatie en het gebruik van een bewakingscamera op dergelijke plaatsen strijdig zou zijn met de geldende regels. Hiervoor

dient dus een gepaste reglementaire basis te komen.

Tot slot beveelt de CBPL aan dat andere videobewaking, met name deze op het personeel, los van de hierboven geciteerde context, voorafgegaan zou worden door een overleg tussen de betrokken partijen en in overeenstemming met de geldende wetgeving, verduidelijk zou worden in het huis-houdelijk reglement van de politiezone of dienst onder meer op het gebied van kennisgeving via pictogram, regels voor toegang en controle, doeleinden van het gebruik enz.¹⁰

Met deze aanbeveling, en meer bepaald dan wat betreft het gebruik van camerabewaking in opsluitingsplaatsen betreft, neemt de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer een stuk twijfel en onzekerheid weg. Met deze aanbeveling slaagt de CBPL er overigens in om privacybelangen te verzoenen met andere verzoeken, onder meer die van de politie en die van de rechtzoekende, beiden zowel 'ten laste als ten ontlaste'.

Een laatste vaststelling is dat in de aanbeveling van de CBPL er meermaals verwezen wordt naar door het Comité P gedane vaststellingen en aanbevelingen in deze materie. Controle-, toezichts- en beschermingsorganen werken blijkbaar minder naast elkaar dan sommigen het laten uitschijnen.

Referenties

Activiteitenverslag (2006-2007) van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten. (2007-2008). *Parl.St. Kamer 2007-08*, nr. 52K1371/001, 25-26.
EHRM 1 maart 2001, nr. 22493/93.
EHRM 1 april 2004, nr. 59584/00.
EHRM 10 maart 2009, nr. 44256/06.
Koninklijk Besluit van 10 mei 2006 houdende vaststelling van de deontologische code van de politiediensten, *BS 30 mei 2006*.
Koninklijk Besluit van 14 september 2007 betreffende de minimumnormen, de inplanting en de aanwending van de door de politiediensten gebruikte opsluitingsplaatsen, *BS 16 oktober 2007*.

Vast Comité P. (2005). Doorgangscellen en bewaarkamers bij de politie. *Cahier Comité P*, 4.

Vast Comité P. (2008). Douze ans de controle des amigos et autres lieux d'enfermement policiers. *Cahier Comité P*, 3.

Wet 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, *BS 31 mei 2007*.

¹ http://www.privacycommission.be/nl/docs/Commission/2011/aanbeveling_06_2011.pdf

² In het bijzonder artikel 56.

³ KB 10 mei 2006 houdende vaststelling van de deontologische code van de politiediensten, inzonderheid artikel 51 en artikel 52.

⁴ Zie EHRM 1 maart 2001, nr. 22493/93, Berktaç/Turkije, EHRM 1 april 2004, nr. 59584/00, Rivas/Frankrijk en recent voor wat België betreft EHRM 10 maart 2009, nr. 44256/06, Turan Cakir/België, § 54.

⁵ Zie Activiteitenverslag 2006-2007 van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, *Parl.St. Kamer 2007-08*, nr. 52K1371/001, 25-26; VAST COMITE P, *Doorgangscellen en bewaarkamers bij de politie*, 2005, Cahier Comité P nr. 4; VAST COMITE P, *Douze ans de controle des amigos et autres lieux d'enfermement policiers*, 2008, Cahier Comité P, nr. 3°. In Turan Cakir/België zegt het EHRM eigenlijk dat elke verwonding opgelopen onder politietoezicht geacht wordt te zijn toegebracht door de politie en dat het aan de overheid toekomt het bewijs te leveren van de onjuistheid van de verklaring van de opgesloten persoon (§ 54).

⁶ BS 16 oktober 2007.

⁷ Wet 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, *BS 31 mei 2007*.

⁸ Nrs. 23 tot 37 van de aanbeveling.

⁹ Artikel 10 Cellenbesluit: 'In opsluitingsplaatsen mogen camera's de bewaking helpen verzekeren op voorwaarde dat de opgesloten personen minimum de privacy genieten bij het gebruik van het toilet.'

¹⁰ De CAO nr. 68 van 6 juni 1998 betreffende de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de werknemers ten opzichte van de camerabewaking op de arbeidsplaats (KB 20 september 1998) is immers niet van toepassing op de openbare sector.

NIEUW BIJ MAKLU-UITGEVERS

Proces-verbaal, aangifte en forensisch onderzoek

Cahiers Politiestudies 21

L. SMETS, J. DE KINDER & L.G. MOOR (red.)

978-90-466-0413-7 | 268 blz. | 35,- euro

In dit Cahier komt het proces-verbaal en de aangifte in relatie tot het politionele recherchewerk aan bod. Dit zijn immers, naast een aantal andere belangrijke recherche aspecten, twee essentiële dagelijkse politiepraktijken. Gelet op de informatieve doeleinden van deze schriftelijke verslaggevingen, vinden huidige verbaliseringscapaciteiten, -methoden en de kwaliteit ervan in dit Cahier een plaats.

In tweede instantie bespreekt dit Cahier implicaties bij expertise in strafzaken en het forensisch werk tijdens het politieonderzoek.

Salduz – Bijstand van advocaten bij verhoren

Reeks Politiestudies 1

M. BOCKSTAELE, E. DEVROE & P. PONSAERS (red.)

978-90-466-0468-7 | 362 blz. | 54,30 euro

Na een algemene duiding en praktische bespreking van de wet, gaat dit boek dieper in op de verschillende onderdelen ervan. Magistraten, advocaten, academici en politie-experts geven – elk voor hun beroepsgroep – invulling aan de interpretatieruimte die de nieuwe wet volgens hen toelaat. De integrale opname van de omzendbrief van het college van procureurs-generaal over de concrete toepassing van de ‘Salduzwet’, maakt dit boek volledig.

Geschiedenis van het straf- en schadevergoedingsrecht. Een inleiding

E.J.M.F.C. BROERS

978-90-466-0470-0 | 146 blz. | 22,- euro

[Nederland]

Het strafrecht behoort vanouds tot de meest ingrijpende, maar ook aansprekende terreinen van het recht. Misdriven laten diepe sporen na in een mensenleven. De reacties die daarop volgen eveneens. In dit boek wordt de lange weg beschreven die uiteindelijk heeft geleid tot de totstandkoming van het hedendaagse straf- en schadevergoedingsrecht.

Strafprocessuele waarborgen tijdens het voorarrest van jeugdigen en hun beleving daarvan

B. VERMEER

978-90-466-0483-0 | 86 blz. | 18,- euro

[Nederland]

Voorarrest bij jeugdigen is een periode waarin een jeugdige niet weet hoe lang hem zijn vrijheid wordt ontnomen. Onduidelijkheid en onzekerheid zijn kenmerkend voor deze periode waarbij verschillende dwangmiddelen worden toegepast. In dit boek zijn de strafprocessuele waarborgen met betrekking tot het voorarrest bij jeugdigen beschreven. Tevens is er praktijkonderzoek gedaan in een justitiële jeugdinrichting waarbij de belevingen en ervaringen van achttien jeugdigen in voorarrest in beeld zijn gebracht.

Maklu-Uitgevers nv

Somersstraat 13-15 | 2018 Antwerpen | België

tel. + 32 (0)3 231 29 00 | fax + 32 (0)3 233 26 59 | www.maklu.be